

**ડૉ. બાબાસાહેબ આંબેડકર ઓપન યુનિવર્સિટી**  
**સત્રાંત પરીક્ષા જુલાઈ- 2012**

અભ્યાસક્રમ : સ્નાતક પદવી અભ્યાસક્રમ (B.A./B.Com.)  
નોંધણી નંબર : \_\_\_\_\_

પાઠ્યક્રમ : અર્થશાસ્ત્રના મૂળભૂત ખ્યાલો (EEC-01)

તારીખ : 07/07/2012

સમય : 11.00 to 02.00

સૂચના : દરેક પ્રશ્નના ગુણ સરખા છે.  
કુલ ગુણ : 70

**પ્રશ્ન:-1** અભિવ્યક્ત પસંદગીનો સિદ્ધાંત સમજાવો. (14)

**અથવા**

નાણાં પરિમાળાનો ફિશરનો સિદ્ધાંત સમજાવો.

**પ્રશ્ન:-2** માંગની મૂલ્ય સાપેક્ષતાનો ખ્યાલ સમજાવો. તેના પ્રકારોની આકૃતિ સહિત ચર્ચા કરો. (14)

**અથવા**

વહેચણીની સીમાંત ઉત્પાદન શક્તિનો સિદ્ધાંત મર્યાદા સહિત સમજાવો.

**પ્રશ્ન:-3** કિંમત બેદભાવ એટલે શું ? તેની પ્રથમ, દ્વિતીય અને તૃતીય કક્ષાની સમજૂતી આપો. (14)

**અથવા**

વેપારની શરતોનો અર્થ સમજાવી, દરખાસ્ત રેખાઓની મદદથી વેપારની શરતો કેવી રીતે નક્કી થાય છે, તેની વિશદ ચર્ચા કરો.

**પ્રશ્ન:-4** લેણદેણની તુલા એટલે શું ? લેણદેણની તુલામાં અસમતુલાના કારણો જણાવો. (14)

**અથવા**

“રાખ્રીય આવક”ની વ્યાખ્યા સક્જાવી, તેને માપવાની પદ્ધતિઓ સમજાવો.

**પ્રશ્ન:-5** ટૂંકનોંધ લખો. (ગમે તે બે) (14)

1. મધ્યસ્થ બેંકનાં કાર્યો
2. ભાડા જેવી આવક
3. નાણાંકીય ખર્ચ અને વાસ્તવિક ખર્ચ
4. વિનિમય દર

**ડૉ. બાબાસાહેબ આંબેડકર ઓપન યુનિવર્સિટી**  
**સત્રાંત પરીક્ષા જુલાઈ- 2012**

અભ્યાસક્રમ	: સ્નાતક પદવી અભ્યાસક્રમ (B.A./B.Com.)	નોંધણી નંબર : _____
પાઠ્યક્રમ	: સ્વાતંત્ર્ય પ્રાપ્તિ પછીનો ભારતનો આર્થિક વિકાસ (EEC-02)	
તારીખ	: 08/07/2012	
સમય	: 11.00 to 02.00	
સૂચના	: દરેક પ્રશ્નના ગુણ સરખા છે.	કુલ ગુણ : 70

**પ્રશ્ન:-1** ભારતીય અર્થતંત્રની મહત્વની લાક્ષણિકતાઓ સમજાવો. (20)

**અથવા**

- અ. સ્થાનીયકરણની સમસ્યાઓ
- બ. બિટીસશાસન પૂર્વ ઉદ્ઘોગોની સ્થિતી

**પ્રશ્ન:-2** રિઝર્વ બેંક ઓફ ઇન્ડિયાના કાર્યો જણાવી તેની નાણાંકીય નીતિના સાધનોની વિગતે ચર્ચા કરો. (20)

**અથવા**

નાના પાયાના ઉદ્ઘોગોની વ્યાખ્યા આપી અર્થતંત્રમાં તેનું મહત્વ સમજાવી તેની સમસ્યાઓ ચર્ચો.

**પ્રશ્ન:-3** ભારતીય આયોજનની સિદ્ધિઓ અને મર્યાદાઓ સમજાવો. (20)

**અથવા**

- અ. વાહનવ્યવહારની વિવિધ પદ્ધતિઓ અને તેનો વિકાસ.
- બ. શહેરી વિસ્તારોમાં શહેરી સુવિધાઓ સમજાવો.

**પ્રશ્ન:-4** ટૂંકનોંધ લખો. (ગમે તે બે) (10)

- (1) મજૂર કાયદાઓ.
- (2) જમીનદારી પ્રથા.
- (3) રેલ્વેની આર્થિક અસરો.
- (4) ખેતીક્ષેત્રમાં ટેકનોલોજીકલ પરિવર્તનો.

**ડૉ. બાબાસાહેબ આંબેડકર ઓપન યુનિવર્સિટી**  
**સત્રાંત પરીક્ષા જુલાઈ- 2012**

અભ્યાસક્રમ	: સનાતક પદવી અભ્યાસક્રમ (B.A./B.Com.)	નોંધણી નંબર : _____
પાઠ્યક્રમ	: પ્રાથમિક આંકડાશાસ્ત્રીય રીતો અને મોજણી પદ્ધતિઓ (EEC-03)	
તારીખ	: 07/07/2012	
સમય	: 03.00 to 06.00	
સૂચના	: પ્રત્યેક પ્રશ્નની સામે તે પ્રશ્નના ગુણ દર્શાવેલ છે.	કુલ ગુણ : 70

**પ્રશ્ન:-1** (અ) ટૂંકમાં સમજાવો. (10)

- (1) આગણકો (2) સમાચિ (3) નિર્દ્દર્શ (4) પ્રાચલ (5) નિર્દ્દર્શભૂલ

(બ) નીચેની માહિતી પરથી મધ્યક, મધ્યસ્થ અને બહુલક શોધો. (10)

વર્ગ	100-200	200-300	300-400	400-500	500-600	600-700	700-800
આવૃત્તિ	08	25	38	26	21	09	13

**અથવા**

(અ) સાદુરૂપ આપો :- (10)

$$(1) x - (2x - y) + 3y - (3x - 4y)$$

$$(2) \frac{15x^4}{10x^2}$$

(બ) નીચેની માહિતી પરથી વૃત્તાંત આફ્ટર્સ (પાઈડ ડાયગ્રામ) દોરો (10)

ગુજરાત રાજ્યમાં દ્વિચીઠી વાહનોના વેચાણના પેઢી દીઠ એકમો આ પ્રમાણો છે.

હીરો હોન્ડા	12,000
ટી. વી. એસ. સુનુકી	9,000
હોન્ડા	6,500
બજાર	11,320
અન્ય	1,180
<b>કુલ</b>	<b>40,000</b>

ઉપરોક્ત માહિતીનો પાઈડાયગ્રામ દોરો.

**પ્રશ્ન:-2** (અ) સતતશ્રેષ્ઠી અને અસતતશ્રેષ્ઠી વિષે નોંધ લખો. (10)  
(બ) સહસંબંધની વ્યાખ્યા અને સૂત્ર લખો. (10)

**અથવા**

(અ) નીચેની માહિતીને આધારે સહસંબંધાંક મેળવો. (10)

$$n = 20, \quad \sum x = 165, \quad \sum x^2 = 1625$$

$$\sum y = 80 \quad \sum y^2 = 450 \quad \sum xy = 950$$

(બ) રૈખિક નિયત સંબંધાંકને ઉદાહરણ સહિત સમજાવો. (10)

પ્રશ્ન:-3

નીચે આપેલ માહિતી પરથી ફિશર, પાશે અને માર્શલ-એજવર્થ સૂચકાંકની ગણતરી કરો.

(20)

વસ્તુ	આધાર વર્ષ		સરખામણી વર્ષ (તુલના વર્ષ)	
	ભાવ (રૂ.)	જથ્થો	ભાવ (રૂ.)	જથ્થો
X	8	100	12	130
Y	4	1200	6	1600
Z	20	300	25	140
M	7	500	14	1500

અથવા

(અ) એક ગામમાં 100 કુટુંબોની માસિક આવક નીચે પ્રમાણે છે. તેના પરથી પ્રમાણિત વિચલન શોધો.

(10)

માસિક આવક	100-500	501-1000	1001-1500	1501-2000	2001-2500	2501-3000	કુલ
કુટુંબોની સંખ્યા	18	12	21	11	28	10	100

(બ) દ્વિપદી વિતરણ સમજાવો.

(10)

પ્રશ્ન:-4

ટૂંકનોંધ લખો. (ગમે તે એક)

(10)

- (1) આંકડાશાસ્ત્ર અને ભૂલો
  - (2) આદેખનું નિરૂપણ
  - (3) સરેરાશ વિચલન
-

**ડૉ. બાબાસાહેબ આંબેડકર ઓપન યુનિવર્સિટી**  
**સત્રાંત પરીક્ષા જુલાઈ- 2012**

અભ્યાસક્રમ : સ્નાતક પદવી અભ્યાસક્રમ (B.A./B.Com.)

નોંધણી નંબર : \_\_\_\_\_

પાઠ્યક્રમ : ભારતમાં કૃષિનો વિકાસ (EEC-04)

તારીખ : 11/07/2012

સમય : 11.00 to 02.00

સૂચના : દરેક પ્રશ્નના ગુણ સરખા છે.

કુલ ગુણ : 70

**પ્રશ્ન:-1** (અ) પૂર્વભારતમાં અંગ્રેજ શાસન અને તેની અસરો ચર્ચા. (14)

(બ) ગ્રામ સમુદાયનો વિનાશ

**અથવા**

ભારતમાં ખેતપેદાશોની તરાહમાં આવેલા પરિવર્તનો સમજાવો.

**પ્રશ્ન:-2** ભારતમાં કૃષિ કરવેરા વિશે વિગતે ચર્ચા કરો. (14)

**અથવા**

(અ) જમીન સુધારણા કાર્યક્રમની નિષ્ફળતાના કારણો

(બ) સંસ્થાકીય વિરાણને અવરોધક મુશ્કેલીઓ

**પ્રશ્ન:-3** ભારતમાં જાહેર વિતરણ વ્યવસ્થા (PDS) નું સંસ્થાકીય તેમજ વહીવટી માળખું સમજાવો. (14)

**અથવા**

(અ) સિંચાઈ માંથી મળતા લાભ

(બ) ગરીબીનું સ્વરૂપ સમજાવો.

**પ્રશ્ન:-4** મોટી સિંચાઈ યોજનાના પ્રકારો જણાવી ભારતમાં મોટી સિંચાઈ યોજનાની પ્રગતિ વિશે ચર્ચા કરો. (14)

**અથવા**

(અ) નવી ટેકનોલોજી ના લાભ

(બ) ભારતમાં કૃષિ વેચાણનું માળખું

**પ્રશ્ન:-5** ટૂંકનોંધ લખો. (ગમે તે બે) (14)

(1) હારિયાણી ફાંતિ

(2) કૃષિની સમસ્યાઓ

(3) ભારતમાં દુષ્કાળો

(4) પૂર એટલે શું ? પૂરની અસરો.

**ડૉ. બાબાસાહેબ આંબેડકર ઓપન યુનિવર્સિટી**  
**સત્રાંત પરીક્ષા જુલાઈ- 2012**

અભ્યાસક્રમ : સનાતક પદવી અભ્યાસક્રમ (B.A./B.Com.)  
 નોંધણી નંબર : \_\_\_\_\_

પાઠ્યક્રમ : અર્થશાસ્ત્રમાં પ્રારંભિક ગણિતીય પદ્ધતિઓ (EBC-05)

તારીખ : 11/07/2012

સમય : 03.00 to 04.30

સૂચના : પ્રત્યેક પ્રશ્નની સામે તે પ્રશ્નના ગુણ દર્શાવેલા છે. કુલ ગુણ : 35

---

પ્રશ્ન:-1 (અ) સમજાવો. (06)

(1) વિધેય (2) વિવૃત અને સંવૃતગણ

(અ) જો  $A = \{ 1, 2 \}$  અને  $B = \{ 1, 2, 3 \}$  હોય તો  $A \times B, B \times A, A \times A$  અને  $B \times B$  શોધો. (07)

અથવા

(અ)  $D = 5 - P^2$  અને  $5 = 2P - 3$  હોય તો સમતોલ કિંમત (P) તથા જથ્થો (Q) શોધો. (06)

(બ) નિશ્ચાયકની કિંમત મેળવો. (07)

11	9	7	
5	7	9	
25	46	81	

પ્રશ્ન:-2 (અ) વિકલનના નિયમો જણાવો. (06)

(અ) જો  $A = \begin{bmatrix} 2 & 1 \\ 3 & 4 \end{bmatrix}$  અને  $B = \begin{bmatrix} 3 & 1 \\ 5 & 2 \end{bmatrix}$  હોય તો  $AB$  તથા  $BA$  શોધો. (06)

(અ)  $\frac{dy}{dx}$  શોધો. (ગમેતે ત્રણ) (06)

1.  $y = x^2 + 2x + 4$
2.  $y = 3x^2 - x - 1$
3.  $y = 5x^3 + 3x - 2$
4.  $y = (6x - 7)(3x^2 + 2)$

(અ) જો કુલ ખર્ચ વિધેય  $C = 40 - 6x + x^2$  હોય તો ન્યૂનતમ ખર્ચ માટે ઉત્પાદન x શોધો. (06)

પ્રશ્ન:-3 ટૂંકનોંધ લખો. (ગમે તે બે) (10)

- (1) કોબવેલ મોડેલ
  - (2) લાગ્રાંજની ગુણક પદ્ધતિ
  - (3) સુરેખ વિધેય
  - (4) વિસમાંગ સમીકરણો
-

**ડૉ. બાબાસાહેબ આંબેડકર ઓપન યુનિવર્સિટી**  
**સત્રાંત પરીક્ષા જુલાઈ- 2012**

અભ્યાસક્રમ	: સ્નાતક પદવી અભ્યાસક્રમ (B.A./B.Com.)	નોંધણી નંબર : _____
પાઠ્યક્રમ	: આર્થિક વિકાસના છાંચા - તુલનાત્મક અભ્યાસ (EEC-06)	
તારીખ	: 12/07/2012	
સમય	: 11.00 to 02.00	
સૂચના	: દરેક પ્રશ્નના ગુણ સરખા છે.	કુલ ગુણ : 70

---

**પ્રશ્ન:-1** હજુલેન્ડમાં 16મા સૈકામાં ઝડપી ફુગાવો શા માટે ઉદ્ભવ્યો હતો ? વસ્તુઓના ભાવો શું સરખા પ્રમાણમાં વધ્યાં હતાં ? વેતનોનો ફાળો કઈ દિશામાં વધ્યો હતો ? (14)

**અથવા**

ઔદ્યોગિક કાંતિની શરૂઆતના તબક્કે શ્રમિકો અને મૂડીપતિ વર્ગના હિતો કેટલેક અંશે શા માટે ભેગા થઈ ગયાં હતાં ? પાછળથી તે હિતોમાં શા માટે અંતર પડ્યું ?

**પ્રશ્ન:-2** ટોફુગાવા યુગ દરમ્યાન ખેતી વિષયક સંબંધો ઉપર વિશદ્ધ ચર્ચા કરો. (14)

**અથવા**

(અ) જાપાનને તેનાં પડેશીઓને વસાહતી બનાવવા માટે પ્રેરણા આપનાર આર્થિક કારણો ક્યાં હતાં ?

(બ) પહેલા વિશ્વયુદ્ધે જાપાનના અર્થતંત્રને કઈ રીતે લાભ કરી આપ્યો ?

**પ્રશ્ન:-3** રશિયામાં ઔદ્યોગિક વિકાસની (19 મી અને 20 મી સઢીના પ્રારંભમાં) અસમાનતાના મુખ્ય લક્ષણો ક્યાં હતા ? (14)

**અથવા**

“સિઝર્સ કટોકટી” માટેનું મુખ્ય કારણ ક્યું હતું અને તેનાં તરફ સરકારનો પ્રતિભાવ શો હતો ?

**પ્રશ્ન:-4** આધુનિક આર્થિક યુગનો “વૈજ્ઞાનિક યુગ” કહેવાનો આધાર ક્યો છે ? ઉદાહરણ સહિત ચર્ચા. (14)

**અથવા**

માનવ-ઇતિહાસના સિદ્ધાંતની સંક્ષિપ્ત ટીકા રજૂ કરો.

**પ્રશ્ન:-5** ટૂંકનોંધ લખો. (ગમે તે બે) (15)

(1) દ્વેતવાદ.

(2) રોડસ્ટાઈન રોડાનના વિકાસ અંગેના વિચારો.

(3) વિકાસલક્ષી આયોજન.

(4) યુદ્ધ સામ્યવાદ.

**ડૉ. બાબાસાહેબ આંબેડકર ઓપન યુનિવર્સિટી**  
**સત્રાંત પરીક્ષા જુલાઈ- 2012**

અભ્યાસક્રમ : સનાતક પદવી અભ્યાસક્રમ (B.A./B.Com.)  
નોંધણી નંબર : \_\_\_\_\_

પાઠ્યક્રમ : આર્થિક વિચારો અને નીતિઓ (EEC-09)

તારીખ : 11/07/2012

સમય : 04.30 to 06.00

કુલ ગુણ : 35

---

**પ્રશ્નાઃ-1** પદ્ધત વિસ્તાર માટે 3 એકમમાં શું હોવું જોઈએ ? (10)

અથવા

ગૂદ્ધિવક્રો (Growth curves) સમજાવો.

**પ્રશ્નાઃ-2** રોજગારી અધિકતમ્બ અને ઉત્પાદન અધિકતમ્બના હેતુઓ વચ્ચેનો સંઘર્ષ કઈ રીતે થાય છે. (10)

અથવા

નવમાં નાણાપંચ વિશે નોંધ લખો.

**પ્રશ્નાઃ-3** ખાદ્યપુરવણી પર નોંધ લખો. (10)

અથવા

વેપારની શરતોના મૂળભૂત નિર્ધારકો સમજાવી, વેપારની શરતો અને આર્થિક વિકાસ સમજાવો.

---